

Независне новине: Интервју са првим замјеником високог представника Дејвидом М. Робинсоном

Интервјуисао: Дејан Шајиновић

Независне новине: Драма око формирања влада коначно је завршена. Колики бисмо оптимисти били да очекујемо да раде заједно на комплексним и тешким реформама, након што им је било тако тешко да уопште формирају власт...

Дејвид М. Робинсон: Мислим да то не би требало бити питање оптимизма него очекивања. Проблеми који утјечу на живот људи су очигледни, посебно кад је ријеч о недостаку радних мјеста, о правосудном систему који законе не примјењује једнако и праведно на све, о раширеној корупцији која служи мањини која има моћ, неприхватљивим кашњењима у спровођењу реформи које су потребне за евроатлантске интеграције. То су само неки примјери.

Грађани треба да имају очекивања и мислим да су посљедњи избори показали да они траже од изабраних лидера да ријеше ове проблеме. Сити су политичара који користе етничке или политичке подјеле за одржавање статуса кво само зато што им то лично одговара. Људи не желе слушати приче како изабрани званичници из различитих група не могу радити заједно. Желе да виде резултате. Пуно више енергије треба потрошити на то да се ствари ураде, него да се нешто спријечи.

Требамо пружити прилику новим властима да покажу своју опредјељеност и да испуне обећања дата у предизборној кампањи. Моја кључна порука свим вашим читаоцима је да ова земља мора показати јединство у доношењу кључних одлука како би обични грађани и њихова дјеца имали бољу будућност.

Независне новине: Како видите иницијативу ЕУ? Чини ми се да ЕУ ради више него довољно да нас погура, али да је одговор у БиХ да наши политичари нису вољни предузети ни најмање кораке без трошења огромне енергије...

Дејвид М. Робинсон: ЕУ је пружила руку партнерства БиХ и ова иницијатива је доказ њихове опредјељености. Важно питање на које домаћи политички лидери треба да дају одговор је: колико су озбиљни када је ријеч о њиховом декларисаном циљу да се земља придружи ЕУ. Сви ми из међународне заједнице желимо да БиХ буде стабилна, мирна и просперитетна земља. Најбољи начин да се тај циљ постигне је да новоизабране владе у БиХ предузму оне кораке који су неопходни да се земља врати на пут европских интеграција. Морају показати да њихова вербална опредјељеност за будућност у ЕУ током предизборне кампање нису биле само празне ријечи. Дајте да видимо да постоји осјећај хитности. Што прије видимо резултате, тим боље. Сви чекамо да видимо шта владе могу урадити у првих сто дана рада.

Независне новине: Имате богато дипломатско искуство па ме занима какви смо ми у поређењу са другим “земљама проблемима” са којима сте радили?

Дејвид М. Робинсон: Ја сам дошао у БиХ из америчког Стејт Департмента, са билатералне позиције у Авганистану, који је земља са низом проблема, који су веома различити од оних са којима се суочава БиХ. Но, без обзира на то, постоји једна сличност између свих мјеста гдје сам био у служби: обични људи нису они који желе сукобе – најчешће их у проблем увуче мала група људи који се боре за сопствене интересе и циљеве, без обзира на цијену коју за то плаћају њихова земља и грађани.

Допустите да такође кажем да мени ово није први пут да сам у БиХ – посјетио сам је непосредно након рата и могу вам рећи да је од тада постигнут значајан напредак. БиХ је била најуспјешнија онда када је постојао јасан договор између политичких лидера о томе шта треба да се уради да би грађани имали бољу будућност. Нажалост, у посљедњих неколико година

тога је било премало.

Оно што је важно за будућност Босне и Херцеговине је углавном неискориштени потенцијал који постоји у земљи: економија, туризам, спорт – да наведем само неколико. Једини разлог зашто овај потенцијал није боље искориштен је политика и надам се да ће се то промијенити у сљедећим мјесецима и годинама. Промијените основни приступ и резултати ће услједити.

Независне новине: Каква је тренутна улога САД у Босни и Херцеговини? Да ли су САД на неки начин “предале” ову земљу Европљанима?

Дејвид М. Робинсон: Када се ради о БиХ, међународна заједница, укључујући и САД и ЕУ, има јединствен став: сви желимо да ова земља постане успјешна, самоодржива и просперитетна. Чињеница је да нам се понекад ставови о начину на који се тај циљ може постићи донекле разликују, али то не значи да се циљ промијенио. Управо је супротно, то само значи да нам је свима стало до будућности ове земље.

Независне новине: Постоје два правца размишљања о будућности ОНР-а. Један је да би ОНР требало затворити што је прије могуће, а други је да ОНР треба да остане све док БиХ не буде незауостављиво напредовала ка европским интеграцијама. Какав је Ваш став?

Дејвид М. Робинсон: Никада није предвиђено да ОНР треба да остане у БиХ заувјек. Међутим, да бисмо окончали своју мисију, морају бити испуњени сви преостали услови потребни за затварање ОНР-а. То укључује и позитивну процјену политичке ситуације у БиХ. На Савјету за имплементацију мира је да процијени да ли су испуњени сви преостали услови. Дозволите ми да будем јасан: ОНР ни на који начин не представља препреку за даље напредовање БиХ. Управо супротно. Умјесто да неки политички лидери приказују ОНР као непријатеља или препреку, требали би да искористе наше присуство и помоћ да би убрзали неопходне реформе. Овдје смо да помогнемо онима којима је

помоћ потребна.

Независне новине: Да ли ваш останак значи да ситуација у БиХ још увијек није стабилна, с обзиром да су ОНР-у повјерене тако бројне надлежности из страха да би у БиХ опет могао завладати хаос?

Дејвид М. Робинсон: Тренутна ситуација у БиХ се, наравно, разликује од оне прије двадесет година када је ОНР успостављен. Управо из тог разлога се током времена мијењала и улога ОНР-а како би адекватно одражавала пут којим се БиХ креће. Жељели смо мање “Дејтона”, а више “Брисела”, а основна покретачка снага за реформе у БиХ треба да буду чланство у ЕУ и НАТО-у, а не извршна овлаштења високог представника. Као што сам раније нагласио, бх. лидери треба да буду свјеснији тренутне ситуације и искористе присуство међународних актера у БиХ и њихову помоћ за што брже спровођење неопходних реформи.

Независне новине: Када сам прошли пут интервјуисао првог замјеника високог представника, господина Васера, питао сам га шта су послови ОНР-а и он ми је рекао да ОНР, у суштини, иза сцене помаже локалним актерима да постигну компромис, имплементирају законе итд. Да ли се нешто од тада промијенило?

Дејвид М. Робинсон: Не, није. Општи приступ међународне заједнице је сада мање заснован на интервенисању, за разлику од раније. Двадесет година након потписивања Мировног споразума, покретачка снага реформи у БиХ треба да буде опредјељеност лидера ове земље за провођење реформи које су потребне да би се ситуација побољшала.

А истовремено, иако се током времена мијењао начин на који високи представник обавља своје дужности, његов мандат је остао исти. ОНР још увијек има важну улогу у подржавању имплементације цивилних аспеката Дејтонског мировног споразума, док паралелно подстиче напредак у погледу испуњавања пет циљева и два услова који су дефинисани за затварање ОНР-а, и ради на очувању раније постигнутих

результата у оквиру спровођења Дејтонског мировног споразума.

Независне новине: У једном моменту, мислим да је ОНР имао истакнуту улогу. На примјер, помагали сте да се постигне споразум о Електропреносу, уставној реформи у ФБиХ итд. Али сада се чини да нема “великих пројеката” у којима сте ангажовани. Или има...?

Дејвид М. Робинсон: У складу са јединственим мандатом високог представника из Анекса 10 Дејтонског мировног споразума и релевантних резолуција Савјета безбједности Уједињених нација, ОНР је остао ангажован у рјешавању низа несугласица, уставних спорова и процедуралних препрека. На примјер, у ФБиХ смо пуно радили на осигурању потпуно функционалног Уставног суда и Вијећа за витални интерес и на спречавању фискалне кризе након упитне одлуке бившег предсједника ФБиХ да смијени министра финансија ФБиХ. У Мостару смо спремни пружити помоћ политичким странкама да коначно спроведу одлуку Уставног суда БиХ о изборном систему у граду. Такође смо помогли да се пронађу рјешења која би осигурала да Мостар не остане без финансија због тога што нема функционалног градског вијећа. То су само неки од примјера како смо помагали да се ријеше питања која су имала потенцијал да постану озбиљни проблеми. Наше очекивање је да ће временом наше услуге помоћи владама и институцијама да израде одговарајуће механизме за смиривање сличних криза у будућности и да ће домаћи актери све више бити у стању да сами нађу правно одржива рјешења.

Независне новине: Неки кажу да су времена “јаког ОНР-а” давно прошла, и да се високи представник “никад не би усудио” да искористи бонска овлаштења да смијени неког због озбиљног кршења Дејтонског споразума. Да ли је то тачно?

Дејвид М. Робинсон: Чињеница да се извршна овлаштења више не користе на исти начин као прије десет година не значи да више не постоје. Преовлађујући став у међународној заједници је да, двадесет година након Дејтонског мировног споразума, извршна овлаштења високог представника треба да се користе само као

крајње средство. Иако се надамо да их нећемо морати користити, извршна овлаштења и даље су на располагању високом представнику уколико то буде потребно.

Независне новине: Супервизор за Брчко је 2012. године донио одлуку да суспендује своје функције. Да ли то значи да OHHR више не врши активну улогу у Дистрикту?

Дејвид М. Робинсон: Супервизор више није укључен у свакодневне активности у Дистрикту у складу са Одлуком једног од мојих претходника. Међутим, ми и даље пратимо ситуацију у Дистрикту и пружамо помоћ у вези са неким питањима. На примјер, моји сарадници учествују у активностима на изради нацрта четири закона у области финансија, којима се уређују питања платног промета, рачуноводства и ревизије, девизног пословања и фискалних каса. Циљ ове подршке је помоћи у имплементацији Меморандума о разумијевању о институционалној сарадњи и размјени података, који је закључен између три порезне управе у БиХ и Управе за индиректно опорезивање, што је услов ММФ-а. Према информацијама које су мени доступне у овој фази, већ су израђени нацрти поменута четири закона и спремни су да се упуте у законодавну процедуру. Овим законима ће се не само омогућити веома квалитетна сарадња између порезних управа него ће се ускладити и прописи у Брчком у овој области са онима који су на снази у другим дијеловима БиХ.